

OMSCHAKELEN NAAR BIO IS EEN MENTAAL PROCES

In oktober gingen we met een groep Vlaamse adviseurs en andere aan de sector gerelateerde geïnteresseerden op inspiratiereis naar enkele Antwerpse biobedrijven. Dat gebeurde in het kader van het project Bio-scope Antwerpen. In het vorige nummer bespraken we twee biogroentebedrijven. In het tweede deel komen de melkveebedrijven van Marco Van Lierde en Richard de Witte aan bod. – *Eveline Driesen & Sander Van Haver, innovatieconsulenten Bio-omschakeling, Innovatiesteunpunt*

Marco Van Liere

Marco is de vierde generatie die de hoeve op de zandgronden in de Noorderkempen uitbaat. Samen met zijn vader schakelde hij in 1993 om naar biologische productie. "Ook al kon je in die tijd nog in een halfjaar omschakelen, de stap naar bio gaat gepaard met een intensief leerproces voor de boer dat al gauw zo'n 5 jaar duurt", getuigt Marco. Bovendien heerste er destijds nog een groot taboe rond biologische landbouw: "Ik durfde op de landbouwschool zelfs niet vertellen dat we ons bedrijf aan het omschakelen waren." In 2010 nam Marco het bedrijf volledig over. Hij melkt nu een 90-tal koeien en beschikt daarvoor over 82 ha, waarvan 30 ha graasweide, 30 ha maaibeide, 7,5 ha granen voor krachtvoer, 3,5 ha granen voor silage, enkele hectaren snijmaïs en zo'n 9 ha maaibare

..... "Het leerproces voor de boer bij omschakeling duurt al gauw 5 jaar."

natuurgronden. Vertrekkende van een roodbont ras kruist Marco nu enkel nog met Fleckvieh. "Ik zag mijn melkproductie stijgen tot 8000 à 9000 liter en het is ook een zeer robuust ras, met onder andere minder uierproblemen en goede graaseigenschappen. Bovendien zijn de kalveren op tijd vet en zeer geliefd voor het vlees, wat resulteert in een mooie kalverprijs." Toen Marco nog gangbaar boerde, bestond zijn teeltrotatie voor de helft uit maïs en de helft uit gras. Als

biologisch melkveehouder streeft hij naar 2 à 3 kg droge stof aan maïs, al de rest van het teeltplan wordt ingenomen door gras-klover. "En die klover moet de focus zijn van een biologisch melkveebedrijf", aldus adviseur Wim Govaerts: "Klavers fixeren zo'n 50 kg stikstof per ton droge stof per hectare en per jaar. Bij een opbrengst van 10 à 12 ton DS gras-klover en een aandeel van 30 à 40% DS klover, verkrijgt je met 4 ton klover zo'n 200 kg stikstof. Met 1 kg stikstof maakt een plant 6,25 kg eiwit aan. Tien procent minder klaveraandeel in een weide betekent dus een aanzienlijk verlies aan eiwit in het rantsoen. Als je dit moet aanvullen met dure aangekochte biologische voeders lopen de voederkosten al snel hoog op." Marco wijst erop dat het belangrijk is om de juiste types en rassen klover en grassen te kiezen. Hij gaat voor een meng-

ling van 15 kg Engels raaigras, 5 kg timothee, 5 kg festilium, 5 kg witte klaver (Ellis) en 3 kg rode klaver van het type matte klei (rassen Fregatta, Larus). De goede mattekleytypes blijven persistent gedurende 5 tot 6 jaar, maar zijn niet zo gemakkelijk in de handel verkrijgbaar. Vorig jaar is Marco het zaaigoed zelf gaan halen in Zwitserland. Om de klaver goed te laten groeien, mag je het gewas niet combineren met al te agressief groeiende grassen, anders verstikt de klaver. Om het klaveraandeel in zijn weides voldoende hoog te houden, kiest Marco ervoor om gras-klaverweides na een vijftal jaar te scheuren. Hierna zaait hij zo snel mogelijk maïs in. De maïs haalt heel wat stikstof uit de grond, waardoor de klavers later in de rotatie opnieuw goed groeien. De maïs zaait hij niet voor half mei. De grond is dan warm genoeg om een snelle opkomst te garanderen en de jeugdgroei gaat vlot. Hij zaait 8 cm diep zodat kraaien de zaden niet uit de grond trekken bij het aanpikken van de plantjes. De onkruidbestrijding bestaat uit een- tot tweemaal wieden voor opkomst en één keer na opkomst en tweemaal schoffelen met torsiewieders en/of aanaarders. Na de maïsteelt kiest hij voor granen, al overweegt hij dit jaar ook een mengteelt van triticale en veldbonen in te zaaien. In wintergranen doet hij geen onkruidbestrijding, in zomergranen zal hij één à twee keer wieden. Voederbieten teelt hij niet wegens te veel handenarbeid bij de onkruidbestrijding. Marco laat zijn koeien grazen volgens de 'kurzrasen'-methode, een heel intensieve vorm van standweiden. "We laten onze koeien het hele jaar door grazen op dezelfde percelen met een grashoogte van 3 tot 5 cm. Elk weideperceel wordt minstens elke week beweid. Deze manier van begrazing biedt kansen om een hoge melkproductie te bekomen per hectare weidegras. De weide wordt niet kapot gegraasd, het gras past zich aan door platter tegen de grond te groeien." Marco kan op deze manier 90 melkkoeien weiden op 26 ha. Tot september lukt dit zonder bijvoeren (met uitzondering van 1 kg krachtvoer). De koeien kalven van september tot maart. Zo zit de melkpiek in het voorjaar en maak je optimaal gebruik van het weidegras. Onkruidruk is er niet, zelfs niet van hardnekkige planten zoals zuring, omdat de koeien constant alles heel intensief begrazen. "Ik evolueerde van een systeem uitgedrukt in aantal liters per koe naar een systeem dat uitgaat van aantal liters per hectare, zonder te moeten rekenen in

kg droge stof per hectare. Ik haal nu 11.000 liter melk per hectare weide. Ik ben tevreden met dit weidesysteem en wordt er bovendien nog verder in begeleid door de Duitse onderzoeker Edmund Leise", besluit Marco.

De Witte

Iets minder ver gevorderd in biologische productie, maar al even gedreven is Richard de Witte, die we even later ontmoetten. "In het voorjaar van 2017 schakelden we ons land om en werkten we onze gangbare voedervoorraden op", vertelt Richard. "Ongeveer een jaar later meldden we onze koeien aan voor omschakeling en vanaf januari 2019 zullen we onze eerste biologische melk leveren aan Biomilk.be."

De bedrijfsvoering lag al redelijk dicht bij wat de biologische productie vereist. Er werd ook een vrij extensieve bedrijfsvoering aangehouden met een kudde van ongeveer 45 melkkoeien. Net als Marco startte ook Richard met de inkruising van het Fleckviehras in zijn Zweeds roodbontveestapel. Hij kiest daarbij bovendien voor hoornloze en 100% homozygote A2-A2-stieren. "De A2-melk zal voorlopig nog niet apart opgehaald worden door biomilk.be. Maar ik vermoed dat er op termijn een markt zal komen voor dit type melk en dan ben ik bij de eersten om dit product te leveren." Of hij verschillen in zijn bedrijfsvoering ziet sinds hij omschakelde? "Voor ik omschakelde had ik al zeer gezonde koeien. Sinds de omschakeling is hun

1 Marco laat zijn koeien grazen volgens de 'kurzrasen'-methode, een intensieve vorm van standweiden. 2 Om na de droogte zo snel mogelijk opbrengst te hebben, zaaide Richard eind augustus een mengsel van rogge en Italiaans raaigras.

gezondheid enkel nog verbeterd. Pens-, uier- of klauwproblemen zijn er niet en ik hoef geen antibioticabehandelingen toe te passen. Als je omschakelt, zakt ook je melkproductie wat. Dat is normaal omdat er minder maïs in het rantsoen zit." Zijn rotatie bestaat nu voornamelijk uit gras-klover. Er zijn ook enkele hectaren granen in omschakeling die hij zal oogsten als GPS (geheleplantensilage). Op termijn ziet Richard liever een hoger aandeel krachtvoer in zijn rotatie. Hij geeft toe dat zijn koeien momenteel wat mager staan. "Bovenop de omschakeling, die toch al wat aanpassingen vergt van de dieren, hebben we de pech dit jaar de dupe te zijn van de aanhoudende droogte. De schrale zandgrond waar we op werken, maakt dat er sinds mei amper nog iets gegroeid is en we tot nu (10 oktober) slechts anderhalve snede van onze graspercelen hebben kunnen halen." Gelukkig kon hij

tegen een schappelijke prijs biologisch raaigras van goede kwaliteit aankopen bij een collega-bioboer, en zorgt het warme najaar nu nog voor een mooie snede. "Om na de droogte zo snel mogelijk opbrengst te hebben, zaaiden we eind augustus een mengsel van rogge en Italiaans raaigras (100 kg rogge met 20 kg Italiaans raaigras). De rogge groeit beter in droge omstandigheden dan gras, waardoor het snel een snede opbracht en we er in het najaar mogelijk nog een tweede snede van kunnen afhaken. Als we volgend voorjaar eveneens tijdig kunnen maaien, komen we er zonder kleerscheuren door", blijft Richard positief. "Dit is een goed voorbeeld van de mentale ingesteldheid die je moet hebben om de omschakeling door te komen. Zonder geloof in de biologische visie raak je snel ontmoedigd

door dit soort tegenslagen. Omschakelen is naast het opdoen van technische kennis ook een mentaal proces." ■

Nieuwsgierig geworden?
Ook in 2019 organiseren
onze omschakelconsulents
tal van interessante
studiedagen en bedrijfs-
bezoeken om gangbare
erfbetreders en land- en
tuinbouwers te prikkelen, inspire-
ren en informeren over biologische
productie. Meer info: eveline.driesen@innovatiesteunpunt.be of
016 28 60 57.